

A közvetítő-választás és a számhordozhatóság szabályozása, illetve szerepe a határos távközléspiari verseny előmozdításában (2. rész)*

A) A számhordozhatóság mint liberalizációs instrumentum

A számhordozhatóság (*number portability*: NP) a távközléspiari liberalizáció előmozdításának másik kiemelkedő instrumentuma, hiszen fokozhatja a szolgáltatók közötti versenyt, és így hozzájárulhat az árak csökkenéséhez és a szolgáltatások minőségének javulásához, így valóban jó indikátora lehet a távközlési verseny intenzitásának.¹

A számhordozhatóságnak három esete ismert:²

§ *Service portability*: a hívószám-hordozhatóság legegyszerűbb esete a szolgáltatások hordozhatósága, mikor az előfizető úgy válthat szolgáltatót, hogy közben a hívószáma megmarad. Erre példa a PSTN-ről ISDN-re váltás. Ebben az esetben csak az igénybevett szolgáltatás változik, az igénybevétel helye nem.

§ *Location portability*: hely szerinti hordozhatóságról beszélünk akkor, ha a szolgáltatás igénybevételi pontja megváltozik, de a hozzáférést biztosító szolgáltató és az igénybevett szolgáltatás nem. A hely szerinti hordozhatóságról csak a földrajzi számok³ esetében beszélhetünk, és az az egyes szolgáltatók által nyújtott kényelmi szolgáltatásnak tekinthető.

§ *Service provider portability*: azaz szolgáltatók közti hordozhatóságról beszélünk, ha az előfizető fizikai helyének és a szolgáltatás jellegének változtatása nélkül megszünteti az előfizetését az egyik szolgáltatónál, és egy másikkal köt előfizetői szerződést. Az alábbiakban a számhordozhatóság alatt a szolgáltatók közti hordozhatóságot értem.

B) A számhordozhatóság mint liberalizációs alapjog

Az NP is csak akkor lesz képes a távközléspiari verseny fejlődését előmozdítani és a fent

A szerző a Gazdasági Versenyhivatal Infokommunikációs Irodájának és a Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézete Infokommunikációs Jogi Centrumának munkatársa, a PTE ÁJK PhD-hallgatója.

azonosított hatásokat kiváltani, ha az előfizetők a lehető legkevesebb korlátozás mellett tudják igénybe venni. Ehhez mindenképp előtti az szükséges, hogy a számhordozási igények optimális időtartamon belül teljesüljenek, úgy, hogy közben a lehető legkevesebb adminisztratív terhet róják az előfizetőkre. A hordozásért fizetendő díj mértéke, illetve az irányadó módszertan kialakítása során tekintettel kell lenni a fogyasztói érzékenységre, ugyanakkor arra is, hogy a szolgáltatókat aránytalan terhek ne sújtásák, mert azok alkalmasak lehetnek a piacra lépés korlátozására. Lényeges következmény továbbá, hogy a tarifák átláthatóak maradjanak, és a fogyasztók a hordozott számokra irányuló hívások díjai felől könnyen tájékozódhassanak.

C) A korábbi szabályozás

i) Európai Unió

A 97/33/EK (összekapcsolási irányelv) 12. cikk (5) bekezdése eredetileg arra hívta fel az nemzeti szabályozó hatóságokat, hogy ösztönözzék a hívószámok hordozhatóságának lehető legkorábbi bevezetését, és 2003-tól legalább a sűrűbben lakott helyeken legyen a végfelhasználóknak lehetőségük arra, hogy erre vonatkozó igényük esetén a vezetékes telefontörzset egy meghatározott helyén a szolgáltatótól függetlenül megkérthessék hívószámukat. Az 98/61/EK irányelv aztán a hivatkozott szakaszt úgy módosította, hogy az NRA 2000. január 1-től köteles biztosítani, hogy az előfizetők földrajzi számok esetén egy adott helyen, míg nem földrajzi számok esetében bármely helyen megkérthessék a nyilvános vezetékes hálózatban, illetve ISDN-hálózatban kapott hívószámukat. (Bár a nem földrajzi számok fogalmába a mobil számok is beletartoznak,⁴ a módosított (5) bekezdés a fentiek szerint kifejezetten csak a vezetékes hálózat vonatkozásában írta elő a hívószámok hordozhatóságának biztosítását.)

ii) Magyarország

A hírközlésről szóló 2001. évi XL. törvény (Hkt.) 103. § (2) bekezdése alapján csak 2003. január 1-jétől hatályos 18. § (1) bekezdése értelmében a távbeszélő szolgáltató köteles lehetővé tenni előfizetője számára, hogy előfizetői számát megtarthassa abban az esetben, ha – vezetékes távbeszélő szolgáltatás esetén a felhasználás földrajzi helyének megváltoztatása nélkül – szolgáltatót változtat. Egyfelől tehát a Hkt. nem harmonizált rendelkezést tartalmazott az összekapcsolási irányelvvel, mert a nem földrajzi számok vonatkozásában nem tette lehetővé a számhordozhatóságot a vezetékes hálózatban. Másfelől, dacára a 2003. január 1-jei hatálybalépésnek, a rendelkezés gyakorlati megvalósításhoz szükséges, a Hkt. 107. § (2) bekezdés c) pontja szerinti kormányrendelet csak 2003. július 15-én született meg (a számhordozhatóság alkalmazásának szabályairól szóló 125/2003. (VIII. 15.) Korm. rendelet), ráadásul annak 13. § (1) bekezdése alapján, 2004. január 1-jei hatállyal.

Így, bár a Hkt. előírta, a gyakorlatban a számhordozhatóság a liberalizáció első két évében nem tudott a piaci verseny intenzitását növelő eszközként hatni.

az esetben, ha – vezetékes távbeszélő szolgáltatás esetén a felhasználás földrajzi helyének megváltoztatása nélkül – szolgáltatót változtat. Egyfelől tehát a Hkt. nem harmonizált rendelkezést tartalmazott az összekapcsolási irányelvvel, mert a nem földrajzi számok vonatkozásában nem tette lehetővé a számhordozhatóságot a vezetékes hálózatban. Másfelől, dacára a 2003. január 1-jei hatálybalépésnek, a rendelkezés gyakorlati megvalósításhoz szükséges, a Hkt. 107. § (2) bekezdés c) pontja szerinti kormányrendelet csak 2003. július 15-én született meg (a számhordozhatóság alkalmazásának szabályairól szóló 125/2003. (VIII. 15.) Korm. rendelet), ráadásul annak 13. § (1) bekezdése alapján, 2004. január 1-jei hatállyal.

Így, bár a Hkt. előírta, a gyakorlatban a számhordozhatóság a liberalizáció első két évében nem tudott a piaci verseny intenzitását növelő eszközként hatni.

D) Számhordozhatóság az új szabályozási keret szerint

i) Európai Unió

Az új európai szabályozás⁵ úgy tekint a számhordozhatóságra, mint a fogyasztói választás és a hatékony verseny egyik *kulcsfontosságú előmozdítójára*. Az egyetemes szolgáltatási irányelv (ESZIR) 30. cikk (1) bekezdése értelmében a tagállamok biztosítják, hogy a nyilvánosan elérhető telefon szolgáltatások – köztük a mobil szolgáltatások – előfizetője, ha kéri, a szolgáltatást nyújtó vállalkozástól függetlenül megkérthessék földrajzi,

* Az 1. rész az Infokommunikáció és jog 2004. júniusi számában jelent meg.

illetve nem földrajzi számait. Ugyanezen bekezdés szerint a rendelkezés nem terjed ki a mobil és vezetékes hálózatok közötti számhordozhatóság biztosításának előírására, nyilván, mert ezzel jelentős mértékben sérülhet a tarifák átláthatóságának elve,⁶ ugyanakkor az ESZIr szerint a tagállamok nincsenek korlátozva ilyen tartalmú rendelkezések előírásában.

ii) Magyarország

Az NP hazai szabályozásának vesszőfutása úgy tűnik, az elektronikus kommunikáció új európai szabályozási rendszerében is folytatódik. A 2004. január 1-jén hatályba lépett, a számhordozhatóság alkalmazásának szabályairól szóló 125/2003. (VIII. 15.) Korm. rendelet ugyanis sem az összekapcsolási, sem pedig az egyetemes szolgáltatási irányelvvel nincs összhangban, az ugyanezen naptól hatályos elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (Eht.) pedig ugyan harmonizált rendelkezéseket tartalmaz az új egyetemes szolgáltatási irányelvvel, ezek azonban a törvény 164. § (3) bekezdése alapján csak hazánk Európai Unió csatlakozásának időpontjától, 2004. május 1-jétől alkalmazhatók. A mindeközben elfogadásra került, a számhordozhatóság szabályairól szóló 46/2004. (III. 18.) Korm. rendelet pedig ugyanezen időponttól felváltja a csupán négy hónapot hatályban lévő 125/2003. (VIII. 15.) Korm. rendeletet. Az uniós csatlakozást követően a számhordozhatóságra vonatkozó szabályozás tehát formailag összhangban van az európai normákkal.

Az alábbiakban az ECC Jelentésben lefektetett hangsúlyok mentén mutatom be az NRF szerinti hazai számhordozhatóságra vonatkozó szabályozást.

iii) A szabályozás súlypontjai

Miként arra már fentebb utaltam, az NP a távközléspiaci liberalizáció előmozdításának egyik kiemelkedő instrumentuma, hiszen fokozhatja a szolgáltatók közötti versenyt, és így hozzájárulhat az árak csökkenéséhez és a szolgáltatások minőségének javulásához. Azt is hangsúlyoztam, hogy az NP a fent azonosított hatások kiváltására csak akkor lesz képes, ha az igények optimális időtartamon belül teljesülnek, úgy, hogy közben a lehető legkevesebb adminisztratív terhet róják az előfizetőre, a díjak mértéke és tarifák transzparenciája pedig ösztönzi az igénybevételt.

a) Hordozás iránti igény bejelentése

A számhordozhatóságról szóló jogszabályoknak az instrumentum fentiek szerinti megfelelő működése érdekében, az igények telje-

sítésével összefüggésben, egyfelől a lehető legkevesebb adminisztratív terhet jelentő megoldást kell előnyben részesíteniük, másfelől gondoskodniuk kell arról, hogy a szolgáltatók ne röhassanak az előfizetőkre az általános szerződési feltételeikben további indokolatlan terheket e téren.

A számhordozhatóság szabályairól szóló 46/2004. (III. 18.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) a vezetékes és mobil telefonhálózat vonatkozásában *eltérő eljárási szabályokat* állapít meg a hordozás iránti igények bejelentése vonatkozásában. Ez már ugyan önmagában is zavart okozhat, a valódi adminisztratív korlátot azonban a helyhez kötött telefonhálózatban kezdeményezett hordozások esetében a Korm. rendelet 6. § (1)

bekezdése tartalmazza, amely szerint a számhordozási igényt az előfizető *csak az átvevő szolgáltatónál és csak írásban jogosult bejelenteni*. Ezzel szemben a mobilhálózatok vonatkozásában az előfizető számhordozási igényét választása szerint az átdadó, vagy az átvevő szolgáltatónál is kezdeményezheti a 3. § (11) bekezdésében írt lehetőségek (telefonos, on-line és hagyományos, saját vagy kereskedelmi partnernél működtetett ügyfélszolgálat) bármelyikének igénybevételével. A mobil és vezetékes számok hordozásának eljárási szabályait tehát két okból is szerencsés volna *egymáshoz közelíteni*. Egyfelől megszűnne a metódus strukturális különbözősége, másfelől így a vezetékes hálózat vonatkozásában is kisebb mértékű eljárási megszorítások érvényesülnének, a hordozás iránti igények gördülékenyebb teljesítését elősegítendő.

Szükségesnek tartom ugyanakkor megjegyezni, hogy a *vezetékes számhordozhatóság* – szemben a mobil számok hordozásával – a lakossági felhasználók számára, jelen hazai piaci körülmények között, még nem jelent váltást előmozdító eszközt. Ennek oka az, hogy jelenleg az előfizetői hurok átengedésének magas díja miatt az alternatív szolgáltatóknak az előfizetői hozzáférési pont kiépítésével éri meg új ügyfelet megszerezni azzal együtt természetesen, hogy így a hívás indításáért és végződteséért járó díj is őket illeti. A bekapcsolás kezdeti magas költségei azonban csak nagy forgalmú, jellemzően üzleti előfizetők esetében térülnek meg az alternatív szolgáltatók számára megfelelő időn belül. A lakossági vezetékes ügyfelek ezért egyelőre a közvetítő választás jelenthet gyakorlati váltás elsőtűző eszközt.

Fenti kitérőt csak azért tettem, mert mindez álláspontom szerint nem jelentheti azt, hogy a vezetékes számhordozás adminisztratív megkötései nagyobbak lehetnek a mobil számhordozásánál.

b) A hordozások iránti igény teljesítésének határideje

Az ECC Jelentése alapján megállapítható, hogy azokban a CEPT tagállamokban, amelyekben a hordozás teljesítésére rendelkezésre álló idő rövidebb, ott a hordozott számok aránya magasabb és így a verseny is intenzívebb.⁷ Az ECC Jelentés szerint a hordozás iránti igény teljesítésére nyitva álló hosszú határidő extra költségekkel járhat az előfizetőre nézve, vagy egyszerűen csak elriasztja a szolgáltatás igénybevételétől. A hordo-

zás teljesítésének határideje – az előfizetők által fizetendő díj mellett – így a számhordozhatóság liberalizációs sikerének záloga.

A Korm. rendelet 7. § (1) bekezdése szerint az átvevő szolgáltató a vezetékes hálózat esetében 2 munkanapon belül értesíti a hordozás iránti igényről az átadót, aki a 7. § (2) bekezdése alapján a kézhezvételtől számított 2 munkanapon belül nyilatkozik az igény elfogadásáról, illetve elutasításáról. A 7. § (4) bekezdése értelmében a hordozás iránti igényt az elfogadó nyilatkozat átvevői kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül kell teljesíteni. A mobil hálózat esetében a határidők ugyanezek, azzal a különbséggel, hogy a teljesítési határidő 2 munkanappal rövidebb lehet, ha az előfizető igényét a 8. § (2) bekezdése alapján az átdadó szolgáltatónál jelenti be. Minthogy az átdadó szolgáltatónak nem érdeke, hogy előfizetője másik szolgáltatóhoz hordozza el a számát, ezért a jogszabályban foglalt ezen határidőket biztosan ki fogja használni. Így a hordozás teljesítésére nyitva álló határidő jogszabályi meghatározása a verseny szempontjából annyiban lehet káros, amennyiben az lehetőséget biztosít az átdadó – tehát a hordozásban nem érdekelt – szolgáltató számára az eljárás *elhúzására*. Az átvevő szolgáltató számára nyitva álló hosszabb határidő ugyanakkor biztosíthatja azt a játékkeret, amely mellett a hordozás iránti igényt a fogyasztók számára vonzó időkereten belül, ugyanakkor aránytalan erőfeszítések nélkül tudja teljesíteni. Mindezek alapján a verseny intenzitása szempontjából *káros hatással jár*, ha az eljárás 2 munkanapig, egy egyébként vélhetően órákon belül kiállítható és megküldhető nyilatkozat elkészítésével és eljuttatásával „telik”.

A hordozás teljesítésére nyitva álló határidő jogszabályi meghatározása a verseny szempontjából annyiban lehet káros, amennyiben az lehetőséget biztosít az átdadó – tehát a hordozásban nem érdekelt – szolgáltató számára az eljárás elhúzására.

További „kényszervárakoztatást” jelent a hordozás iránti igények teljesítése vonatkozásában, hogy a számhordozási központi referencia adatbázisról szóló 10/2004 (IV.22.) IHM rendelettel módosított 17/2003. (XII. 27.) IHM rendelet (Kra. rendelet) 2. számú mellékletének 3. pontja szerint a hordozást az átvevő szolgáltató a számátadási időablak⁸ kezdete előtt 72 órával köteles a Kra. rendszer számára bejelenteni.⁹ Minthogy a 2. számú melléklet 2. pontja szerint a számátadási időablakot vasárnap és ünnepnapokon nem lehet megnyitni, így a Kra. rendszer számára szükséges bejelentésre nyitva álló határidő visszaszámításából következően, a bizonyos napokon kezdeményezett hordozások teljesítése még *el is húzódnat*.

c) A hordozások közötti legrovidebb időtartam

Az NP a piaci verseny intenzitását annyiban befolyásolja, amennyiben azzal az előfizetők élnek, ez pedig elsősorban annak függvényében alakul, hogy a kezdeményezés során a fogyasztók, milyen adminisztratív korlátokkal szembesülnek (ügymintézés bonyolultsága, teljesítés határideje, a szolgáltatás díja). Ennek fényében igen *komoly megszorításnak* tűnik, hogy a Korm. rendelet 5. § (7) bekezdése alapján újabb hordozást az előfizető legkorábban 30 nap után kezdeményezhet.

d) Készülék-kedvezmények

A kedvezményesen vásárolt készülékek számhordozhatóságra gyakorolt hatását a Korm. rendelet sem hagyhatta figyelmen kívül. Magyarországon a mobilszolgáltatók által nyújtott készülék-kedvezmények ugyanis nem vitatottan nagymértékben hozzájárultak az elmúlt években a hazai mobil penetráció jelentős növekedéséhez. Ennek fejében azonban az előfizetőknek határozott idejű szerződéseket kellett kötniük, hisz a szolgáltatók az így realizálódó költségelnyök egy részét juttatták vissza a leendő előfizetők számára a készülék-kedvezmény formájában. Ez a megoldás azonban – a határozott idejű szerződések miatt – könnyen az NP megvalósulásának akadályát képezheti. Mindenekelőtt azt kell leszögezni, hogy mára nem a penetráció növelése, hanem az előfizetők megtartása a mobil szolgáltatók stratégiai célja, a készülék-kedvezmények – a hazai fizetések vásárlóerejére tekintettel – azonban a jövőben is jelentős mértékben mozdíthatják elő a *fejlett hálózati mobiltelefon szolgáltatások*, és ezzel együtt új technológiák elterjedését, az ezek igénybevételére alkalmas készülé-

kekhez való olcsóbb hozzájárulás révén. A készülék-kedvezmények számhordozhatóságra gyakorolt fentiek szerinti káros, és a fejlődő technológiák elterjedése szempontjából jelentkező pozitív hatását azonban álláspontom szerint a szabályozásnak *optimalizálnia kell*, hisz ellenkező esetben az NP hazánkban, a kedvezményes rendszer súlya miatt, nem tudná kiváltani a várt hatást a mobilpiacon. Kétség kívül a készülék-kedvezmények számhordozhatóságra gyakorolt káros hatásának mérséklésére szolgál, hogy a Korm. rendelet 5. § (10) bekezdése szerint az átvevő szolgáltató a határozott időtartamra kedvezményesen értékesített készülékhez kapcsolódó követelés hátralévő részét átvállalhatja. Ugyanezen bekezdés b) pontja szerint az átvevő szolgáltató jogosult az előfizetőnek ezt a tartozást kiszámlázni, illetve annak rendezéséről egyéb módon megállapodni. Nem világos azonban, hogy erre mikor és milyen feltételekkel kerülhet sor.

A *valódi optimalizálást* azonban az jelentené, ha a jövőben a mobil szolgáltatók a készülékekhez kapcsolódó kedvezményeket *csak* a fejlett mobilhálózati szolgáltatások igénybevételére alkalmas készülékek vonatkozásában nyújthatnák. Ha ugyanis a liberalizációs instrumentummal szemben támasztott legalapvetőbb elvárás az, hogy a fogyasztók szolgáltatók közti váltását megkönnyítve fokozódik a verseny intenzitása, akkor ennek érdekében biztosítani kell, hogy az előfizetők minél szélesebb köre, a lehető legkevesebb korlátozással élhessen a számhordozhatóság adta lehetőségekkel.

e) A tarifák átláthatósága

A piaci verseny hatásosságát nagymértékben befolyásolja, hogy a fogyasztók gazdasági döntéseiket képesek-e a valós piaci körülményekhez igazítani.¹⁰ A szolgáltatások lényeges feltételeinek, így esetünkben a hangszolgáltatások árainak átláthatósága tehát előmozdítja a fogyasztók választási szabadságát, ezáltal pedig a piaci verseny intenzitását. Az NP azonban aláássa az *on-net/off-net* hívások esetében ma még fennálló bizonyosságot, hisz az Eht. 150. § (3) bekezdése értelmében a hordozott számokra irányuló hívás díja megegyezik a ténylegesen felépülő hívás díjával. A bizonytalanság csökkentése érdekében a törvény ugyanezen rendelkezése előírja a hívó fél tájékoztatásának

biztosítását az általa hívott szám tarifája vonatkozásában. A Korm. rendelet 3. § (2) bekezdése szerint ennek a tájékoztatási kötelezettségnek a szolgáltató kétféleképpen tehet eleget. Vagy díjmentesen hívható számot biztosít, vagy a hívást közvetlenül megelőző, de megszakítható automatikus jelzést állít be előre. Feltéve, hogy ez utóbbi a költségesebb, a szolgáltatók a *vagylagosság miatt* nyilvánvalóan inkább az ingyenesen hívható számon keresztüli tájékoztatás révén kívánnak majd eleget tenni ez irányú kötelezettségüknek. Ez a megoldás azonban álláspontom szerint nem elégíti ki az Eht. 150. § (3) bekezdésében írt alapelv miatt szükséges megfelelő fogyasztói tájékoztatás követelményét. Nehéz ugyanis elképzelni, hogy az előfizető minden egyes szám tárcsázása előtt egy zöld számon fog majd érdeklődni a hordozottság ténye felől. Az előfizetői érdekeket ezért jobban szolgálná, ha a Korm. rendelet 3. § (2) bekezdésének a) és b) pontja között egy „és” szerepelne.

Összegzés

A közvetítőválasztás és számhordozhatóság szabályozásának az új európai rezsim szerinti hazai harmonizációja az uniós csatlakozás után megfelelőnek tekinthető. E vonatkozásban csak az Eht. 111. § (1) bekezdése hagy maga után némi kívánni valót, mert az nem vette át az ESZIR 19. cikk (1) bekezdésében írt tartalmi meghatározást, ráadásul ezzel és a 73/2004. (IV. 15.) Korm. rendelet 3. § (3) bekezdése b) pontjával a jogalkotó megteremt egy piacralépést korlátozó gyakorlat alapját. Az instrumentumok gyakorlati érvényesülését biztosító feltételek terén azonban még kevésbé biztató a helyzet.

A közvetítőválasztás esetében az Eht. nem biztosítja, hogy a kötelezett szolgáltató számlázzon a jogosult részére, továbbá nem rendelkezik a fogyasztók jogintézmény ismertségét növelő tájékoztatásáról sem. Míg az előbbi esetében a kérdés megoldatlansága

az egész szolgáltatás hazai elterjedést veszélyeztetheti, addig ez utóbbi vonatkozásában a 73/2004. (IV. 15.) Korm. rendelet 9. §-a elvileg megfelelő biztosítékot kínálhatna, ha a 8. §-ban felállított vélelem, amely

szerint a közvetítőválasztás elmaradása esete az előfizető a kötelezett szolgáltatót, illetve az általa kijelölt szolgáltatót választotta, nem hatna ez ellen. Azzal ugyanis, hogy a hivatkozott rendelkezés szerint nem kell külön aktus ahhoz, hogy a hívás az *access network operator* hálózatán vagy az általa választott közreműködő hálózatán bonyolódjék, a szabályozás nem csak ellenérdekelte

A készülék-kedvezmények vonatkozásában a hatásos verseny intenzitását növelő számhordozhatóság előmozdítása érdekében a szabályozásnak gondoskodnia kellett volna arról, hogy a jövőben csak az emeltszintű mobilhálózati szolgáltatások igénybevételére alkalmas készülékekhez lehessen szolgáltatói kedvezményt nyújtani.

A tarifák átláthatóságának biztosítása érdekében a szabályozásnak határozottabbnak kellett volna lennie, és egy hatékony fogyasztói tájékoztatási rendszert kellett volna felállítania.

teszi az inkumbent a közvetítőválasztásról szóló tájékoztatás alapos teljesítésében, de még pozitívan diszkriminálja is, a versenyt pedig nem a valódi infrastrukturális felé tereli.

A számhordozhatóság vonatkozásában a hazai szabályozás vélhetően legnagyobb hibája, hogy a hordozás teljesítésére rendkívül hosszú, lényegében három hetes határ-

időt ír elő. Emellett gondot okoz a 30 napos hordozási moratórium és a hordozás iránti igények bejelentésére érvényes kettős eljárás. A tarifák átláthatóságának biztosítása érdekében a szabályozásnak határozottabbnak kellett volna lennie, és egy hatékony fogyasztói tájékoztatási rendszert kellett volna felállítania. A készülék-kedvezmények vonatkozásában pedig a hatásos verseny inten-

zítését növelő NP előmozdítása érdekében a szabályozásnak gondoskodnia kellett volna arról, hogy a mobil penetráció növekedésében rejlő csekély tartalékokra is tekintettel, a jövőben csak az emeltszintű mobilhálózati szolgáltatások igénybevételére alkalmas készülékekhez lehessen szolgáltatói kedvezményt nyújtani.

Jegyzetek

- 1 Ld.: Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – European Electronic Communications Regulation and Markets 2003 – Report on Implementation of the EU Electronic Communications Regulatory Package; COM(2003) 715 (a továbbiakban Implementációs Jelentés) pp. 21. és 22.; ECC Report 31: Implementation of mobile number portability in CEPT countries - March 2003. (a továbbiakban ECC Jelentés) p. 3.
- 2 Hidvégi Attila: Földrajzi hívószámok szolgáltatók közötti hordozhatósága, Magyar Távközlés, 2002/5-6, p. 26-27.; Számozás és szabályozás hazai elveinek megalapozása. Elemző tanulmány a Hírközlési Főfelügyelet megbízásából. készítette: Hírközlési és Informatikai Tudományos Egyesület, 1999. (a továbbiakban HTE Tanulmány) p. 31. old
- 3 Ebben az esetben a hívott számból közvetlenül megállapítható a hívott előfizető földrajzi helye. Ezzel szemben a nem földrajzi szám nem tartalmaz a hívott fizikai helyére utaló információt. (Ilyenek a mobil és színes számok.) ld. Hidvégi Attila: im.
- 4 Ld. ESZIr 2. cikk f) pont
- 5 ESZIr (ld. 33. lj.) 40. preambulum-bekezdés
- 6 Scherer 107. l. alatt hivatkozza az 1999-es Kommunikációs Jelentést. Ld. Joachim Scherer: Die Umgestaltung des europäischen und deutschen Telekommunikationsrechts durch das EU-Richtlinienpaket – Teil II., K&R 8/2003. p. 394.
- 7 Az ECC Jelentés szerint a mobil számok hordozásának átlagos teljesítési ideje 9 nap. A legrövidebb – 2 óra – Írországból, a leghosszabb – 30 nap – Franciaországban.
- 8 Az IHM rendelet 2. § m) pontja szerint azon időtartomány, amelyben az átdó szolgáltatóval kötött előfizető szerződés alapján nyújtott szolgáltatás az átdó szolgáltatótól megszűnik, az átvévo szolgáltatóval megkötött új előfizetői szerződés alapján pedig az átvévo szolgáltatótól megkezdődik. Ezen időtartam alatt a szolgáltatás egészben vagy részben szünetelhet.
- 9 Szintén a jogalkotás bizonytalanságát mutatja, hogy a 2003. december végén elfogadott Kra. rendelet – amely a számátadási időablak kezdete előtt 172 órával írta elő bejelenteni a hordozást – 4 hónap múlva, 2004. áprilisában módosításra került.
- 10 ECC Jelentés p. 18.

BOCSOK VIKTOR

Az elektronikus közbeszerzés egyes kérdései (1. rész)

Az elektronikus közbeszerzés helye a jogrendszerben

A közbeszerzés az állami szféra és a gazdasági élet szereplőinek sajátos találkozási pontja, az állam, illetve a kormányzat piaci szereplőként, „beszerzőként” való megjelenése. Jogi szempontból nézve a közbeszerzés tulajdonképpen az adásvétel (vagy inkább az adásvételi szerződés megkötésének) speciális típusa, olyan visszatérő jogügylet, amely sajátos módon, kógens szabályok alapján, meghatározott alanyok között jön létre.¹

A közbeszerzés, mint jogintézmény indoka az állam pénzeszközeinek, a köz vagyonának átlátható, ésszerű, ellenőrizhető és hatékony felhasználása. Voltaképpen ezekből, a közbeszerzési törvényben alapvető szinten is megfogalmazott „elvárásokból” fakad maga a közbeszerzés intézménye, illetve a „hagyományostól” eltérő eljárási rendje.² „A köz-

beszerzés azon jogintézmények része, amelyek az állam, és a közbizalom viszonyát hivatottak erősíteni, és léte azt bizonyítja, hogy az állam minden szükséges és lehetséges intézkedést megtesz a korrupciós kockázatok csökkentése érdekében.”³ Az informatika alkalmazása a közbeszerzések még fokozottabb átláthatóságát, ellenőrizhetőségét teremti meg, egyben elősegíti az egyes eljárási cselekmények egyszerűsítését, felgyorsítását, a legolcsóbb, vagy gazdaságilag legkedvezőbb ajánlat kiválasztását.

Érdekes, hogy míg a közbeszerzés, mint jogintézmény – noha az ajánlatkérői oldalon többségében közigazgatási, kormányzati szervek, önkormányzatok szerepelnek – a polgári jog, illetve kereskedelmi jog terrénumához tartozik, addig az elektronikus közbeszerzésről már mint az elektronikus közigazgatás egyik megjelenési formájáról, területéről beszélnek. A fenti álláspontot erősíti, hogy az Európai Unió e*Europe2005* akciótervéhez illeszkedő,

„*Common List of Basic Public Services*” (CLBPS) című ajánlás az elektronikus közbeszerzést, mint az üzleti szféra számára *online* nyújtandó szolgáltatások egyikét határozza meg.⁴ Ezzel összhangban a Magyar Információs Társadalom Stratégia Elektronikus-kormányzat Központi Kiemelt Programja E-hatékonyágépítés Átfogó

Programjának egyik prioritásként határozza meg az elektronikus közbeszerzési rendszer kialakítását és üzemeltetését.

A kérdés az, hogy az elektronikus közbeszerzés az elektronikus közigazgatás,

vagy az elektronikus kereskedelem fogalmi körébe illeszkedik-e inkább. A ma használatban lévő terminológia – amely az elektronikus kereskedelem fogalmköréből, meghatározásából indul ki – alapján az elektronikus közbeszerzés a B2G (*Business to Government*) viszonyrendszerbe, azaz a kormányzat (vagy inkább a közigazgatási szervek) és a piaci szereplők kapcsolatrendszerébe illeszkedik. A közbeszerzés (némiképp

A ma használatban lévő terminológia alapján az elektronikus közbeszerzés a B2G (*Business to Government*) viszonyrendszerbe, azaz a közigazgatási szervek és a piaci szereplők kapcsolatrendszerébe illeszkedik.

A szerző Mezőkovácsháza Városi Önkormányzat titkársági osztályvezetője, a PTE ÁJK PhD-hallgatója.